

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 94 0 P 033757 22 Rev
Banjaluka, 21.09.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužilaca H.Č. iz G., i M.Dž. iz K., opština V., koje zastupa O.B., advokat iz G., Višegradska 5A, protiv tuženog Javnog preduzeća "Putevi Republike Srpske" B., koga zastupaju punomoćnici M.C., B.C. i V.C., advokati iz B., radi isplate, odlučujući o reviziji tuženog protiv presude Okružnog suda u Trebinju broj 94 0 P 033757 21 Gž od 22.10.2021. godine, na sjednici održanoj dana 21.09.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se djelimično usvaja i obje nižestepene presude se preinačavaju u dijelu odluke o zakonskoj zateznoj kamati, tako što se zakonska zatezna kamata na dosuđene iznose naknade dosuđuje od 22.04.2021. godine do isplate, umjesto od 01.01.1996. godine do isplate.

U preostalom dijelu revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Foči broj 94 0 P 033757 20 P od 22.04.2021. godine odlučeno je:

Usvaja se tužbeni zahtjev tužioca, te se:

I. Obavezuje tuženi Javno preduzeće „Putevi Republike Srpske“ B.L., da tužiocima Č.H. i Dž.M., isplati po osnovu naknade za izvršenu faktičku eksproprijaciju nekretnina trajno zauzetog zemljišta – dio nekretnine označene kao k.č. 909 zvana B. površine 115 m² i k.č. 910 zvana B. livada površine 890 m² upisane u List nepokretnosti broj 472 KO M., prema skici vještaka geodetske struke koja skica čini sastavni dio izreke presude, isplati iznos od 934,40 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 01.01.1996 godine, pa do isplate.

-Uništenih voćnih stabala 4 stabla oraha (prsnog promjera 40 cm), 2 stabla kruške (prsnog promjera 40 do 50 cm), 6 stabala jabuke (prsnog promjera 40-50 cm), isplati iznos od 6.670,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 01.01.1996. godine pa do isplate.

Uništenog stambenog objekta dimenzija 7,8 x 10 metara, uništenog gospodarskog objekta-štale dimenzija 8 x 6 metara iznos od 25.393,25 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 01.01.1996 godine, pa do isplate.

-Uništene okrade od drvenog kolja i bodljikave žice isplati iznos od 654,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 01.01.1996. godine, pa do isplate, u roku od 30 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

2. Obavezuje se tuženi da tužiocu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 7.040,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od dana presuđenja tj. od 22.04.2021. godine, do isplate, u roku od 30 dana, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Trebinju broj 94 0 P 033757 21 Gž od 22.10.2021. godine žalba tuženog je odbijena i presuda Osnovnog suda u Foči broj 94 0 P 033757 20 P od 22.04.2021. godine, potvrđena.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tuženi, iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija je djelimično osnovana.

Predmet spora ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužilaca da se obaveže tuženi da im isplati novčanu naknadu za zauzeto zemljište, uništene građevinske objekte i ogradu, te voćna stabla koja su se na tom zauzetom zemljištu nalazila.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da je Republika Srpska Odlukom broj 02-1066/97 od 15.08.1997. godine utvrdila opšti interes za izgradnju puta Foča-Miljeno-Ustiprača.; da je pravni prednik tuženog Republička direkcija za puteve Republike Srpske izgradila javni put Foča-Miljeno-Ustiprača.; da je tom prilikom trajno zauzeto zemljište - dio nekretnina tužilaca označenih kao k.č. 909 zvana B. površine 115 m² i k.č. 910 zvana B. livada površine 890 m², upisane u list nepokretnosti broj 472 KO M., prema skici vještaka geodetske struke, koja skica čini sastavni dio izreke presude; da prethodno nije proveden postupak eksproprijacije, niti je tužiocima isplaćena novčana naknada za trajno zauzeto zemljište, uništene građevine, ogradu i uništena voćna stabla.

Uviđajem na licu mjesta uz prisustvo vještaka geodetske struke, vještaka građevinske struke i vještaka poljoprivredne struke izvršena je identifikacija i utvrđena površina trajno zauzetog zemljišta, te sačinjen nalaz i mišljenje o procjeni vrijednosti uništenih zasada, građevinskih objekata i ograde, kao i o vrijednosti zauzetog dijela zemljišta.

Vještak geodetske struke se u nalazu i mišljenju sa skicom snimanja i detaljnim prikazom stanja na terenu, izjasnio da trajno zauzeće zemljišta na predmetnim parcelama tužilaca predstavlja zemljište pod nasipom, da je putni pojas obilježen betonskim biljegama od strane tuženog, a da se biljege nalaze na ivici nasipa puta i ostatka parcele tužilaca i da se nasip ne može odvojiti od puta, da se put ne može vratiti u prvobitno stanje jer bi tad izgubio status puta, da je na kopiji plana označio građevinske objekte tužilaca uz konstataciju da je našao trag u vidu ostatka zida što se podudara sa podacima koje su dali tužiocima, da je površinu zauzetog zemljišta tužilaca izračunao prema postavljenim betonskim biljegama od strane tuženog uz napomenu da

biljege predstavljaju granicu nasutog zemljišta i da su postavljene onako kako se kreće putni pojas.

I vještak građevinske struke izjasnio se da "trajno zauzeto zemljište podrazumijeva proširenje puta i u ovom slučaju i uvijek se postavlja nasip puta i to je proširenje puta i nasip koji obezbjeđuje stabilnost puta", te da ukoliko bi se nasip vratio u prvobitno stanje to bi finansijski bilo neisplativo, dakle, ekonomski neopravdano, jer bi se umjesto nasipa morao raditi armirano betonski zid koji je mnogo skuplji, sigurno tri puta bio skuplji, a osim toga nasip se ne bi mogao odvojiti od puta jer on čini sastavni dio puta i obezbjeđuje stabilnost puta, pa da toga nema, put bi se obrušio. Vještak je procijenio vrijednost građevinskih objekata uzevši dimenzije i njihovo stanje u vrijeme izgradnje puta i dao detaljan opis materijala od koga su izgrađeni objekti.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud je zaključio da je u ovoj pravnoj stvari riječ o takozvanoj faktičkoj eksproprijaciji, koja nastaje prilikom izgradnje puteva, infrastrukturnih ili drugih objekata od javnog interesa, iako ne postoji prethodno donesena odluka o eksproprijaciji nekretnine koja će biti obuhvaćena izvedenim radovima, kroz koji institut se štite vlasnici nekretnine u odnosu na korisnika eksproprijacije koji izvodi radove od javnog interesa na zemljištu koje nije i formalno prethodno ekspropisano.

Prvostepeni sud je našao neosnovanim prigovor zastarjelosti koji je istakao tuženi, smatrajući da se u ovoj parnici radi o slučaju tzv. faktičke eksproprijacije, a ne o zahtjevu za naknadu štete, pa da se ne može primijeniti odredba člana 376. stav 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 29/78 do 57/89 i "Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 17/93 do 74/04, u daljem tekstu: ZOO), kojom su propisani rokovi zastarjelosti za naknadu štete, obzirom da u slučaju tzv. faktičke eksproprijacije pravo vlasnika nepokretnosti za naknadu faktički ekspropisane nepokretnosti ne zastarijeva.

Pored toga, prvostepeni sud cijeni i da prigovor nedostatka pasivne legitimacije nije osnovan, jer je Vlada Republike Srpske Odlukom o osnivanju Javnog preduzeća „Putevi Republike Srpske“ od 22. januara 2004. godine broj: 02/1-020-84/04 („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 10/04), u članu 2. stav 1. propisala da je JP „Putevi Republike Srpske“, pravni sljednik Republičke direkcije za puteve.

Drugostepeni sud je prihvatio pravilnim činjenično utvrđenje i pravni zaključak prvostepenog suda, te je žalbu tuženog odbio i prvostepenu presudu potvrdio temeljem odredbe člana 226. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP).

Odluke nižestepeni sudova su djelimično pravilne.

Prema činjeničnom utvrđenju nižestepeni sudova pravni prednik tuženog Republička direkcija za puteve Republike Srpske izgradila je javni put Foča-Miljeno-Ustiprača i tom prilikom je trajno zauzeto zemljište - dio nekretnina tužilaca označenih kao k.č. 909 zvana B. i k.č. 910 zvana B. livada, upisane u list nepokretnosti broj 472 KO M.

Uviđajem na licu mjesta i nalazom i vještaka geodetske struke sa skicom snimanja i detaljnim prikazom stanja na terenu, utvrđeno je da je od k.č. 909 zauzeta površina 206 m², a od

k.č. 910 površina 78 m², te da zauzeti dio predstavlja putni pojas koji je obilježen betonskim biljegama. Vještak je na kopiji plana označio građevinske objekte tužilaca (kuću i štalu) uz konstataciju da je našao trag u vidu ostatka zida što se podudara sa podacima koje su dali tužioci.

Nalazom vještaka građevinske struke je utvrđeno da zauzeti dio nekretnina tužilaca predstavlja putni pojas između ivice nasipa puta i ostatka zemljišta tužilaca i da se radi o nasipu kao sastavnom dijelu puta, te da taj nasip nije moguće odvojiti od puta, a da se put ne obruši.

Neosnovano se revizijom ukazuje da nižestepeni sudovi nisu ocijenili izvedene dokaze, prije svega nalaze vještaka, jer su dali ocjenu dokaza, te nalaze vještaka doveli u vezu sa iskazima svjedoka, koji su se kao i tužioci izjasnili o postojanju voćnih stabala na parcelama tužilaca za koje su tužioci tražili naknadu štete, te o postojanju stambenog objekta i štale tužilaca. Osim toga, vještak građevinske i geodetske struke su se izjasnili da se na licu mjesta vide ostaci zida i da je u posjedovnom listu broj 472 KO M., koji je formiran osnivanjem i stupanjem na snagu, tokom 2018. godine, upisano postojanje ruševine na parceli broj 910. Osim toga, tuženi nije ni sporio da su postojali građevinski objekti tužilaca, niti je sporio iznose njihove vrijednosti koje je procijenio vještak građevinske struke.

Na licu mjesta nije bilo dokaza u kakvom su stanju bili građevinski objekti tužioca i kakva su voćna stabla postojala na nepokretnosti tužioca, što je i prouzrokovano time što se prišlo izgradnji puta, bez prethodno provedenog postupka eksproprijacije, kada je izgradnjom puta došlo do njihovog uništenja.

Zato tuženi ne može sa uspjehom prigovarati da tužioci nisu mogli dokazivati visinu naknade za uništena voćna stabla, uništene građevinske objekte i ogradu iskazima svjedoka i tužilaca, koji su se izjasnili kako su isti izgledali na licu mjesta, na kojima je temeljen nalaz vještaka poljoprivredne i građevinske struke.

Među strankama je nesporno da prije izvođenja radova na navedenom magistralnom putu, ali ni nakon donošenja odluke o opštem interesu, nije pokrenut postupak eksproprijacije, odnosno da tužiocima nije ni ponuđena, ni isplaćena pravična naknada za tržišnu vrijednost nekretnina preko kojih je put izgrađen.

Zauzimanje dijela predmetnih parcela tužilaca predstavlja faktičku eksproprijaciju kojom su kao raniji (su)vlasnici lišeni prava mirnog uživanja svoje imovine, o čemu su nižestepeni sudovi dali dovoljne i argumentovane razloge, koje kao pravilne prihvata i ovaj sud. Za ostvarenje prava tužilaca nije bitno da li predmetni put ima projektnu dokumentaciju i kako su izvedene potpore, odnosno temelj puta, da li nasipom ili potpornim betonskim ili kamenim zidovima, da li je završen i dobio upotrebnu dozvolu i drugo. Za njih je bitno faktičko stanje, a to je da je put poduprt nasipom koji se nalazi u putnom pojasu i koji je zahvatio dio njihovih parcela u površini označenoj u izreci prvostepeno presude, kako je prikazano i na skici snimanja vještaka geodetske struke, te im pripada naknada u visini tržišne vrijednosti zauzetog zemljišta i građevina, ograde i voćnih stabala koji su se na zauzetom zemljištu nalazili, što su oni i zahtijevali.

Tokom postupka pred prvostepenim sudom parnične stranke nisu suštinski prigovarale sačinjenim nalazima vještaka geodetske, poljoprivredne i građevinske struke, pa se ima uzeti te na

temelju uviđaja na licu mjesta, iskaza tužiteljice Č.H., te saslušanih svjedoka, da je na temelju podataka iz ovih nalaza pravilno utvrđena visina naknade.

Pri tome, na obim su bez uticaja prigovori tuženog da je tužiocima dosuđena naknada a da su i dalje upisani kao suvlasnici cijelih parcela, te da im je omogućeno korištenje nekretnina u dijelu u kome nisu zauzete, jer je ovakvo stanje prouzrokovano time da se prišlo izgradnji puta, bez prethodno provedenog postupka eksproprijacije.

Nižestepeni sudovi su u provedenim dokazima imali dovoljan osnov za utvrđenje stvarne legitimacije tužilaca i tuženog u ovome sporu i visine predmetne naknade, a kako su tužiocima u vrijeme presuđenja u ovom sporu upisani u List nepokretnosti broj 472 k.o. M., kao nosioci prava susvojine na predmetnim nekretninama, a time i na dijelu nekretnina zauzetoj radi proširenja puta, sudovi su pravilno sudili kada su zaključili da im kao ranijim vlasnicima zauzetih nekretnina pripada pravo na predmetnu naknadu. Stoga, kod prednjeg utvrđenja, nema mjesta daljim revizionim navodima u pogledu prednje navedenih utvrđenih činjenica, odlučnih za ishod ovoga spora, pa se revizioni navodi u ovom pravcu, ukazuju neosnovanim.

Nasuprot navedenom, osnovano revident prigovara da odluka o zakonskoj zateznoj kamati na dosuđeni iznos naknade, nije pravilna.

Prema odredbi člana 2. Zakona o eksproprijaciji („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 12/06 do 79/15), koja se analogno primjenjuje i kod faktičke eksproprijacije, eksproprijacija je oduzimanje ili ograničenje prava svojine na nepokretnosti, uz pravičnu naknadu.

U smislu odredbe člana 148. Zakona o vanparničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 36/09 i 91/16, dalje: ZVP), sud nakon što utvrdi bitne činjenice, donosi rješenje kojim određuje oblik, obim, odnosno visinu naknade za ekspropisane nekretnine.

Odredbom člana 277. ZOO propisano je, da dužnik koji zakasni sa ispunjenjem novčane obaveze, dužan je platiti zateznu kamatu, a saglasno odredbi člana 324. istog zakona, dužnik pada u docnju, kada ne ispuni obavezu u roku određenom za ispunjenje.

Prema nižestepenim presudama korisnik eksproprijacije je u obavezi da tužiocima plati zakonsku zateznu kamatu na dosuđeni iznos predmetne naknade, počev od 01.01.1996. godine.

Ovakvo shvatanje nižestepenih sudova, ne može se prihvatiti pravilnim. Naime, obaveza isplate naknade od strane korisnika faktičke eksproprijacije prema ranijem vlasniku ekspropisanih nekretnina, dospijeva tek, kada se odredi naknada u skladu sa odredbom člana 148. ZVP, što upućuje na zaključak, da korisnik eksproprijacije ne može biti u docnji sa ispunjenjem svoje obaveze, sve do dospelosti njegove novčane obaveze, što je u konkretnom slučaju određeno prvostepenom presudom od 22.04.2021. godine.

Saglasno navedenom, okolnost gubitka posjeda na predmetnim nekretninama, daleko prije odlučivanja o predmetnoj naknadi, nije od značaja za odluku o zakonskoj zateznoj kamati, jer tužiocima ne mogu kroz svrhu kamate zahtijevati ostvarivanje drugih prava koja eventualno mogu biti zasnovana na gubitku posjeda na stvari, faktičkom eksproprijacijom, prije isplate naknade.

Iz navedenih razloga, a na osnovu odredbe člana 248. ZPP i člana 250. stav 1. istog zakona, odlučeno je kao u izreci.

Kako je tuženi u revizionom postupku uspio sa sporednim potraživanjem, odluka o troškovima postupka ostaje neizmijenjena (član 386. stav 3. ZPP).

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić